

היבטים בהתמודדותן של נשים עם מוגבלויות גופניות: סקירת ספרות

רחל דקל, דן מרק סולומון, מיכל שטורם ומנוחה הלפרין

שיעור הנשים המתמודדות עם מוגבלות גופנית גבוה משיעור הגברים המתמודדים עם מוגבלות גופנית. למרות זאת, ובדומה לתחומים אחרים שבהם חסרה התייחסות מגדרית, במשך שנים רבות הונוחה ההתייחסות למאפייניהן הייחודיים של נשים המתמודדות עם מוגבלויות גופניות מסוגים שונים. סקירת הספרות הנוכחית כוללת התייחסות למוגבלות הן במודל הרפואי והן במודל החברתי, ומרכזת את הספרות בארבעה תחומים עיקריים: מאפיינים דמוגרפיים; היבטים בריאותיים; היבטים הנוגעים לנשיות, לפריון, ולהורות; והיבטים פסיכו-חברתיים. חיפוש הספרות הרלוונטית הוגבל ל-18 השנים האחרונות, ובוצע, בהתאם לקריטריונים מוגדרים, באמצעות מנועי חיפוש אלקטרוניים במאגרי מידע אקדמיים של מדעי הרפואה ומדעי החברה. המחקרים השונים הנכללים בסקירה מעידים על כך שבתחומי חיים חיוניים כגון תעסוקה, הכנסה ובריאות נפשית וגופנית מצבן של נשים עם מוגבלות קשה יותר בהשוואה לציבור הנשים הכללי ובהשוואה לגברים עם מוגבלות. עבור נשים עם מוגבלות, ההתנהלות בחברה היא מורכבת, מפלה ורוויית מחסומים, ואילו משאבי ההתמודדות שלהן מוגבלים. הפערים הללו מצביעים על כך שלאוכלוסיית הנשים עם מוגבלות יש צרכים ייחודיים, ומענה מלא עליהם יתאפשר רק באמצעות הטמעת חשיבה מגדרית והתייחסות להשלכות על קבוצה זו כבר בשלבי התכנון המוקדם של מדיניות, חקיקה ופעולה. בדיון מובאות דוגמאות להתערבויות ששיפרו את איכות חייהן של נשים עם מוגבלות, ומובאות המלצות קונקרטיות בממד הטיפולי והמחקרי בכלל, ובחברה הישראלית בפרט.

מילות מפתח: מגדר, חוסר שוויון, נשים עם מוגבלות, מוגבלות פיזית, המודל החברתי למוגבלות